

Posudek na diplomovou práci **Gabriely Boháčové**

Komunikace bilingvních dětí mladšího školního věku žijících v Severním Porýní-Vestfálsku

Práce kolegyně Gabriely Boháčové čerpá své téma z oblasti velmi zajímavé a přinejmenším pro češtinu velmi nedostatečně zpracované – můžeme myslím počítat s tím, že raný dětský bilingvismus v nejbližších letech poroste a je potřeba, abychom měli k dispozici jak poznání možností a výsledků jazykové výchovy bilingvních dětí v institucionálních podmínkách (zvl. ve škole), tak i průběhu a výsledků jazykové výchovy v bilingvních rodinách a také jejich souvztažnosti. V posledních letech se na tyto tematické okruhy postupně zaměřují kvalifikační práce studentů, v prvním okruhu především na základě dat získaných ze spolupráce s Českými školami bez hranic, druhý okruh takový relativně pevný zdroj dat nemá, je tam také větší variabilita. Tím více je potřeba ocenit práci kol. Boháčové, která se sem vztahuje.

Autorka se pokusila formou vícečetné případové studie popsat jazykovou výchovu dětí mladšího školního věku v česko-německých rodinách; ke sběru dat využila několika cest – polostrukturovaného rozhovoru s česky mluvícími rodiči a dětmi, dotazníku pro německy mluvící rodiče, nahrávek mluvených projevů dětí a písemných projevů dětí; data takto získaná podrobila analýze a výsledky se pokusila shrnout v závěru.

Diplomantka se seznámila ve výběru s relevantní odbornou literaturou, a to jak k teorii bilingvismu, tak i k zvolené výzkumné metodologii, a v problematice se dobře orientuje. Rovněž výzkum provedla na odpovídající úrovni a její práce přináší zajímavá zjištění.

Čtenář by si přirozeně přál na řadě míst dovést se více – bylo by např. zajímavé vědět, na jaké úrovni je projevů dětí nejen v jednom jazyce, ale i v druhém, bylo by zajímavé sledovat u mluvených projevů nejen to, jaké chyby se v nich objevují, ale i např. jejich plynulost či složitost, bylo by zajímavé vědět, jaký vliv na projev děti v obou jazycích mělo např. téma nebo podmínky sběru (časový tlak, možnost přípravy, předchozí aktivita apod.), užitečné by bylo více si všimnout vztahu mezi rodinnými podmínkami a výsledkem (tedy postoji, znalostmi a dovednostmi dětí), vztahu mezi úrovní znalostí a dovedností dítěte v češtině a např. jeho prospěchem ve škole, zájmy apod., chápu ale, že autorka měla v tomto ohledu jistá omezení.

Drobnější věcné poznámky se týkají nejspíše zjednodušených formulací. Nelze např. podle mého názoru s jistotou tvrdit, že (s. 33) *Migrace Čechů (resp. Čechoslováků) do Německa byla před rokem 1993 motivována hlavně politicky*. To asi platí pro migraci bezprostředně po r. 1948 a 1968, pokud bychom sem řadili také migraci německy mluvících Čechoslováků, pak i v jiných fázích vývoje státu, ale nikoli třeba migrace starší, která také existovala. Ostatně i migraci posledního půlstoletí by bylo potřeba podrobně a nezaujatě zkoumat, abychom si byli jisti, že uvedená teze je skutečně platná.

Po formální stránce práce v zásadě odpovídá obvyklým požadavkům, jazykové chyby se v ní neobjevují v míře nadstandardní. Doporučuji ji k obhajobě a navrhuji hodnocení velmi dobře.

Prof. PhDr. Karel Šebesta, CSc.